

Razvojna biblioterapija

Golubić, Dunja

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:311042>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-03-08**

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
DIPLOMSKI STUDIJ INFORMACIJSKIH ZNANOSTI – BIBLIOTEKARSTVO
(IZVANREDNO)
Ak. god. 2019./2020.

Dunja Golubić

**RAZVOJNA BIBLIOTERAPIJA - SREDSTVO
OSTVARIVANJA SURADNJE PREDŠKOLSKIH
ODGAJATELJA I KNJIŽNIČARA U SVRHU
POTICANJA ČITANJA**

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc Ana Barbarić

Zagreb, listopad, 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

Sadržaj.....	iv
1. Uvod.....	1
2. Razvojna biblioterapija	2
2.1. Povijest biblioterapije.....	2
2.2. Vrste biblioterapije.....	3
3. Ciljevi istraživanja	6
4. Hipoteze istraživanja.....	7
5. Istraživanje metodom ankete	8
5.1. Uzorkovanje	8
5.2. Anketni upitnik.....	8
5.3. Rezultati anketnog istraživanja	12
6. Istraživanje metodom intervjua.....	20
6.1. Intervju	20
6.2. Rezultati intervjua	22
7. Rasprava.....	25
8. Zaključak.....	27
9. Literatura.....	29
10. Prilozi.....	31
Sažetak	38
Summary	39

1. Uvod

Istraživanje nastaje u svrhu izrade diplomskog rada na temu poticanja čitanja kod najmlađe populacije. Motivacija za samu temu je spoznaja postojanja institucionalne povezanosti i suradnje, odnosno društvene mreže javnih djelatnika u radu s djecom, a u svrhu poticanja čitanja od najranije dobi. U konkretnom slučaju istražujemo suradnju vrtićkih odgajatelja i knjižničara, kao profesionalaca koji uz roditelje imaju najveću ulogu u odgojno obrazovnom razvoju većine djece, s obzirom kako velika većina pohađa navedene institucije.

Polazeći od činjenice kako se na razvoju čitalačkih sposobnosti i preferencija radi od najranije dobi, te s obzirom kako govorimo o dobnoj populaciji koja nema razvijene čitalačke sposobnosti, utjecaj osoba koje se o njima skrbe i primjer koji djeca dobivaju iz ponašanja navedenih su presudni u razvoju odnosa prema pisanoj riječi. Navedeno je razlog zašto su za uzorak provođenja istraživanja izabrani odgajatelji, a područje interesa mi je suradnja odgajatelja i knjižničara, odnosno perspektiva odgajatelja o postojanja i ostvarivanje suradnje, a u svrhu promišljanja ideja za unapređenje spomenute suradnje.

Istraživanje provodim miješanim istraživačkim pristupom koji bi se mogao klasificirati kao eksplanatorno sekvencijalni nacrt, a koji podrazumijeva prikupljanje podataka prvo kvantitativnim, a potom kvalitativnim metodama, u svrhu razumijevanja kvantitativnih podataka uz pomoć kvalitativnih podataka.¹

Za prikupljanje kvantitativnih podataka odabrana je metoda ankete, dok su metodom intervjua prikupljeni kvalitativni podaci kojima se dodatno rasvijetlila perspektiva suradnje vrtićkog osoblja i knjižničara.

Metode istraživanja su zasebno izložene dok se u raspravi objedinjuju podaci prikupljeni objema metodama te se temeljem navedenog donosi zaključak.

¹ Sekol, I., I. Maurović. Miješanje kvantitativnog i kvalitativnog istraživačkog pristupa u društvenim znanostima - miješanje metoda ili metodologija? // Ljetopis socijalnog rada 2017., 24 (1), 7 – 32.
<https://hrcak.srce.hr/185287> (27.8.2019.)

2. Razvojna biblioterapija

Istražujući pojam biblioterapije u literaturi mogu se naći razne definicije navedenog termina. Tako se nailazi na opis biblioterapije kroz shvaćanje iste kao društvene i institucionalne aktivnosti gdje se pomoću jednog ili više profesionalaca koristi didaktička literatura.²

Zatim se u širem smislu može definirati kao korištenje knjige da bi se ljudima pomoglo riješiti probleme.³

Isto tako, pojam biblioterapija se odnosi na “plansku uporabu nekog književnog teksta (proza, poezija, mitovi, legende, dječja književnost), te različitih književnih sredstava (metafora, usporedba, alegorija, rima i ritam) kako bi se omogućilo olakšavanje i poticanje različitih načina nošenja s različitim emocijama”.⁴

Može se promatrati i kao „nenametljiv način vođenja ljudi prema suočavanju i rješavanju određenog životnog problema”.⁵

Sažeto rečeno biblioterapija je pomoćna metoda u psihoterapiji, a podrazumijeva svaku planiranu i metodološki pripremljenu upotrebu književnih djela bilo koje vrste.⁶

2.1. Povijest biblioterapije

Izraz biblioterapija prvi je upotrijebio Samuel McChord Crothers 1916. godine, a nastaje kao složenica grčkih riječi *biblion* i *therapeia*, te pod njim podrazumijeva ciljanu upotrebu pisane ili govorene riječi s ciljem da izazove liječenje.⁷ Međutim povijest biblioterapije može se pratiti od mnogo ranijeg vremena, pa tako već iznad antičke knjižnice u Tebi, Aleksandrijske knjižnice i srednjovjekovne samostanske knjižnice u St. Gallenu mogu se naći uklesani natpisi koji bi u prijevodima smisljeno značili „lijek za dušu”.⁸ Što govori u prilog o činjenici kako se knjiga od samih početaka povijesti smatra lijekom, te se čitanje preporučivalo kod raznih emocionalnih stanja koja su nepovoljno utjecala na čovjeka.

² Bašić, I. Biblioterapija i poetska terapija: priručnik za početnike. Zagreb : Balans centar, 2011.

³ Škrbina, D. Art terapija i kreativnost. Zagreb : Veble commerce, 2013; str. 220.

⁴ Ayalon, O. (1995). Spasimo djecu. Zagreb: Školska knjiga

⁵ Škrbina, D., 2013;str. 221.

⁶ Puljak, A. Biblioterapija: knjigom do zdravlja. Dostupno na: <http://www.stampar.hr/hr/biblioterapija-knjigom-do-zdravlja> (citirano 08.10.2019)

⁷ Crothers, S. M. A literary clinic. // The Atlantic Monthly, (1916), 291-300.Dostupno na: <http://www.unz.org/Pub/AtlanticMonthly-1916sep-00291?View=PDF> (citirano 08.10.2019)

⁸ Škrbina, D., 2013.; str. 219.

U literaturi se također može pronaći i prvi poetski terapeut po imenu Soranus (1.st. pr. Kr.) koji je bio rimski fizičar, a za liječenje maničnih pacijenta prepisivao je tragediju, dok je depresivnim pacijentima prepisivao komediju.⁹

Razvoj ovakvog viđenja knjige, odnosno pisane riječi možemo pratit kroz srednji vijek pa sve do danas, međutim tek u 19. st., s općim razvojem znanosti i napretka u ljudskom znanju i spoznajama, na čitanje se počinje ozbiljnije gledati kao na terapijsku metodu, a s ciljem liječenja uz druge metode poput vrtlarstva, šivanja i sl. Sukladno tome dolazi do sve većih zahtjeva za otvaranjem knjižnica u ustanovama za liječenje mentalnih oboljenja.¹⁰

Unatoč svemu navedenom, biblioterapija kao službena metoda biva prepoznata i priznata tek u 20. st. Tako se trenutak, kada 1939. godine bolnički odjel ALA-e (American Library Association) osniva povjerenstvo za biblioterapiju u svrhu proučavanja biblioterapije, smatra prekretnicom kojom biblioterapija dobiva službeni status u području bibliotekarstva.¹¹ Iako se može naići i na 1904. godinu kao onu koja se uzima kao službeni početak razvoja metode, kada se određeni knjižničari počinju posebno obrazovati za ciljni odabir literature.¹²

2.2. Vrste biblioterapije

Kada danas govorimo o biblioterapiji može se razlučiti tri tipa o kojima se najčešće govori : klinička (terapijska), razvojna (edukacijska) i institucionalna biblioterapija.¹³

Klinička i institucionalna biblioterapija podrazumijevaju rad u grupi vođen stručnim timom unutar određene institucije, kao što su psihijatri, psiholozi, terapeuti i sl. Može biti dobrovoljna ili prisilna, a koristi se kod svih uzrasta za liječenje različitih trauma i stanja. Također može uključivati i knjižničare u vidu savjetnika za izbor literature, a knjižničari bi pritom trebali biti osposobljeni za takav rad, te trebaju uzeti u obzir stanje osobe s kojom se radi, imati mogućnost

⁹ Bašić, I., 2011.; str. 19

¹⁰ Levin, L.; Gildea, R. Bibliotherapy: tracing the roots of a moral therapy movement in the United States from the early nineteenth century to the present. // Medical Library Association. Vol. 101, no. 2, 2013.; str. 89. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3634391/> (citirano 08.10.2019)

¹¹ Baruchson-Arbib, S. Bibliotherapy in school libraries: an Israeli experiment. // School Libraries Worldwide. Vol. 6, no. 2, 2000., str. 102 <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.620.3674&rep=rep1&type=pdf> (citirano 08.10.2019)

¹² Afolayan, J. A. Documentary perspective of bibliotherapy in education. // Reading Horizons. Vol. 33, no. 1, 1992., str. 138 https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1498&context=reading_horizons(citirano 08.10.2019)

¹³ Bašić, I.,2011.; str. 17

poistovjećivanja sa situacijom te pomno razmisliti o preporukama, jer krivo odabrana i preporučena literatura može imati i negativan utjecaj. Knjižničari imaju dvije opcije: ponuditi literaturu u kojoj se osoba s kojom se radi može poistovjetiti s radnjom i likovima, ili može preporučiti literaturu koja nudi potpuni odmak od problema, a u svrhu odvrćanja misli od problema.

Treća vrsta biblioterapije je razvojna biblioterapija, a ona uključuje dobrovoljni rad s pojedincima ili grupom kroz korištenje priče, bilo u pisanom obliku ili na nekom drugom mediju, kako bi se zdravim pojedincima olakšalo nošenje s određenim životnim poteškoćama i emocionalnim krizama. Tako ovaj oblik rada s djecom ima pozitivan učinak na dijete prilikom burnih emotivnih faza u normalnom socio-emotivnom razvoju djeteta. Razvojna biblioterapija tako kod djece djeluje kao: „terapeutsko sredstvo kojim razvijamo određene dječje osobine: motoriku, spoznajni razvoj, percepciju, socijalizaciju, komunikaciju, govorne vještine, brigu o sebi, emocije...itd.“¹⁴ Razvojna biblioterapija u radu s djecom naziva se i dječja biblioterapija, a može se naići i na termine terapeutska priča, ljekovita priča, problemske slikovnice, vođeno čitanje... Sucylite navodi dva osnovna oblika razvojne biblioterapije: onu koja se primarno temelji na čitanju, te onu kojoj je temelj interakcija, tj. razgovor o pročitanoj. U prvom slučaju stručna osoba (knjižničar, socijalni radnik, psiholog, pedagog itd.) predlaže osobi čitanje određene literature, koju smatra pogodnom za situaciju u kojoj se osoba nalazi. Drugi je pristup interaktivan i temelji se na interakciji između djela i ljudi.¹⁵

Posebnu ulogu u ovoj vrsti biblioterapije ima voditelj biblioterapijskog procesa, koji kroz zajedničko čitanje i interpretiranje djela potiče čitatelja da upotrijebi maštu u pronalaženju što više odgovora za vlastiti problem.¹⁶

Kada govorimo o dječjoj biblioterapiji osoba koja ima ulogu voditelja mora biti stručno osposobljena za rad s djecom. To je osoba koja mora poznavati psihološke specifičnosti faza razvoja djeteta, biti uspješna i educirana u komunikaciji s djecom te dobro poznavati grupu s

¹⁴ Šimunović, D. (2001). Pričom do emocionalne stabilnosti. Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i obrazovanje djece rane školske dobi namijenjen stručnjacima i roditeljima, 7(25); str.9
<https://hrcak.srce.hr/181974> (citirano 08.10.2019)

¹⁵ Krpan, K., I. Mršić, V. Cej. Primjena razvojne biblioterapije u radu s djecom i mladima u narodnoj knjižnici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 61, 1(2018), 345-361.
Dostupno na:
<http://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/621/574> (citirano 08.10.2019)

¹⁶ Isto, str. 348.

kojom radi, kako bi mogla valjano reagirati u procesu vođenja grupe. Stoga se u ovom radu odgajatelji uzimaju za istraživački uzorak, jer udovoljavaju kriterijima koji su potrebni kako bi osoba bila osposobljena za voditelja biblioterapijskog procesa.

3. Ciljevi istraživanja

Istraživanje se provodi kako bi se procijenila adekvatnost metode razvojne biblioterapije za ostvarivanje suradnje između odgajatelja djece predškolske dobi i knjižničara, odnosno međuinstitucijske suradnje vrtića i knjižnica, sa svrhom poticanja čitanja od najranije dobi. Slijedom navedenog, istraživanjem se želi uvidjeti koristi li se razvojna biblioterapija u radu s predškolskom djecom u vrtićima te u kojoj mjeri.

Nastavno na dobivene rezultate promišljao bi se okvir za implementiranje razvojne biblioterapije u radu s predškolskom djecom u odgojnim objektima. Uloga razvojne biblioterapije u programu poticanja čitanja od najranije dobi bila bi povezivanje odgajatelja i knjižničara.

Također je cilj utvrditi mogućnost ostvarivanja programa poticanja čitanja, na način da se knjižnice obrate vrtićima s popisima literature i osmišljenima sadržajima koji bi djeci približili čitanje i knjižnicu.

4. Hipoteze istraživanja

Polazišne točke rada su:

- razvojna biblioterapija nije korištena ili je nedovoljno korištena metoda u vrtićkim grupama od strane odgojatelja
- odgojatelji nisu ili su nedovoljno educirani o temi.
- suradnja vrtićkih odgojatelja i knjižničara nedovoljno je ostvarena

Međutim, isto tako razvojna biblioterapija bi mogla biti metoda koja djeci od najranijih godina približava knjigu i služi kao sredstvo promicanja i poticanja čitanja. Postoje određeni temelji na kojima bi se dodatnim naporima mogao stvoriti strukturirani program koji bi djecu potaknuo na čitanje, odlaske u knjižnicu i komunikaciju s knjižničarima.

5. Istraživanje metodom ankete

Metoda ankete odabrana je kao sredstvo istraživanja ranije navedenih hipoteza. Provođenjem iste dobivaju se odgovori na pitanja:

1. Jesu li odgajatelji upoznati s pojmom razvojne biblioterapije?
2. Koriste li ju odgajatelji u svakodnevnom radu s djecom?
3. Ostvaruju li odgajatelji suradnju s knjižničarima na temu razvojne biblioterapije?

Cilj je dobiti kvantitativne podatke o korištenju razvojne biblioterapije u radu s predškolskom djecom u odgojnim ustanovama, kako bi se odredilo postojanje temelja za suradnju knjižnica i vrtića u svrhu poticanja čitanja od najranije dobi.

5.1. Uzorkovanje

Istraživanje je provedeno na populaciji odgajatelja vrtića Grada Zagreba, koji ne uključuju privatne i vjerske vrtiće.

U Gradu Zagrebu postoji 60 objekata koji odgovaraju navedenim karakteristikama, a raspodijeljeni su u 16 gradskih četvrti. Predviđen je uzorak od 16 odgajatelja po gradskoj četvrti, odnosno po 8 iz dva objekta po gradskoj četvrti. Slijedom navedenog dolazimo do broja od 256 sudionika anketnog istraživanja, ako to bude omogućavala kooperativnost vrtića.

Međutim, kako u obzir treba uzeti različite varijable koje će onemogućiti prikupljanje tolikog uzorka (neodstatak volje, vremena, kadra...) očekivana brojčana vrijednost uzorka je manja, ali i dalje dostatna za statističku obradu teme. Dakle, očekivani maksimalan broj je bio podložan korekcijama, što se početkom samog provođenja istraživanja i ostvarilo.

Krajnji broj sudionika anketnog istraživanja je 96 ispitanika iz 13 objekata koji odgovaraju gore navedenim karakteristikama.

5.2. Anketni upitnik

Anketni upitnik je organiziran prema četiri skupine pitanja kojima dobivamo kvantitativne podatke.

Prva skupina pitanja je demografskog karaktera te nam daje uvid u dob i spol ispitanika.

Druga skupina pitanja prikuplja podatke o upoznatosti odgajatelja s pojmom razvojna biblioterapija i njegovim razumijevanjem. Prikupljenim odgovorima moguće je razlučiti potpuno nepoznavanje, djelomičnu upoznatost s pojmom te potpuno poznavanje i razumijevanje pojma, ali je ostavljen i prostor za neke dodatne odgovore. Isto tako u ovoj skupini pitanja postoje i neka kontrolna pitanja koja nisu podložna vrednovanju metričnom skalom, ali govore o točnosti prikupljenih informacija o poznavanju pojma razvojne biblioterapije.

Treća skupina pitanja odnosi se na prakticiranje razvojne biblioterapije pojedinog odgajatelja u radu, a iz njih bi se prikupili podaci koristi li odgajatelj uopće istu u radu s djecom, te u kojoj mjeri. Vrednovanje odgovora je također obuhvaćeno metričnom skalom koja slijedi u nastavku.

Četvrta skupina pitanja prikuplja podatke o konzultiranju odgajatelja s knjižničarima pri izboru literature za rad s djecom u vrtićkoj skupini, ali isto tako donosi i informaciju o konzultiranju s nekim drugim pojedincima koja se može također iskoristiti za navedene ciljeve ovog rada. Metrička vrijednost također bi bila izražena u tri stupnja kao što je navedeno i u ranijim skupinama pitanja.

Pitanja su zatvorenog tipa. Podaci se obrađuju temeljem metrične skale koja uzima vrijednost od 1-3, a prema kojoj su odgovori pod 1 oni koji potpuno negiraju, pod 2 oni koji djelomično potvrđuju, te pod 3 oni koji u potpunosti potvrđuju. Ostavljena je i mogućnost za neke specifične odgovore prema potrebi ispitanika koji će se naknadno izdvojiti.

Pitanja u upitniku nisu navedena prema ranije spomenutom redoslijedu u skupinama kako ne bi navodili ispitanike na odgovore, a u svrhu što točnijih podataka.

Pitanja anketnog upitnika po skupinama su slijedeća:

I. skupina (demografska):

1. SPOL: M Ž
2. DOB: 1) 23 – 32
2) 33 – 42
3) 43 – 52
4) 53 – 65

U ovom pitanju okviru dobnih granica su pretpostavljeni prema najranijem mogućem završetku školovanja, te s predviđenom dobi umirovljena za žene.

II. skupina (Znaju li odgajatelji značenje pojma razvojna biblioterapija?):

1. Jeste li upoznati s pojmom razvojna biblioterapija?

1)ne, nikad nisam čuo/la za navedeni pojam

2)da, čuo/la sam za navedeni pojam, ali ne znam točno na što se odnosi

3)da, znam na što se odnosi

4) nešto drugo _____

2. Čitate li djeci u svojoj odgojnoj skupini slikovnice ili priče koje imaju za svrhu rješavanje nekog emotivnog problema koji se manifestira kroz negativne oblike ponašanja djeteta, npr. pretjerani strah, agresiju, ljutnju i sl.

1)ne, nikad

2)da, ponekad

3)da, redovito

4)nešto drugo _____

3. Gdje ste čuli za pojam razvojna biblioterapija?

1) u sklopu obrazovanja za predškolskog odgajatelja

2) u samostalnom iščitavanju literature nevezano za formalno obrazovanje

3) u razgovoru s drugim odgajateljima

4) u razgovoru s nekom drugom stručnom osobom zaposlenikom vrtića

5) u razgovoru s nekom drugom osobom van djelatnosti vrtića

Ako je odgovor potvrđan molimo navedite u kojem svojstvu vam je osoba

poznata (pr. prijatelj, knjižničar, suradnik, obitelj...) _____

6) nisam upoznat/a s navedenim pojmom

7) nešto drugo _____

III. skupina (Koriste li odgajatelji razvojnu biblioterapiju u rad s djecom u vrtićkoj skupini?):

1. Koristite li razvojnu biblioterapiju kao metodu rada s djecom u grupi u kojoj ste odgajatelj?

1) ne, nikad nisam

- 2) da, ali rijetko
 - 3) da, redovito
 - 4) nešto drugo _____
2. Postoji li u sklopu objekta u kojem ste zaposleni program rada s djecom koji uključuje metodu razvojne biblioterapije?
- 1) ne, ne postoji takav program
 - 2) da, postoji program u kojem je jedna od metoda razvojna biblioterapija
 - 3) da, postoji program rada s djecom koji se temelji isključivo na “razvojnoj biblioterapiji”
 - 4) nešto drugo _____

IV. *skupina (na koji način odgajatelji vrše izbor literature za rad s djecom, odnosno je li u proces uključen knjižničar?):*

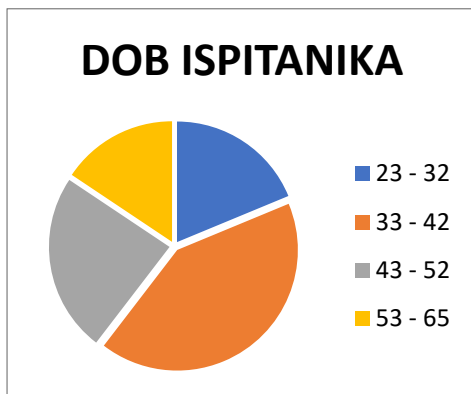
1. Kod izbora literature za rad s djecom u grupi u kojoj ste odgajatelj konzultirate li se s nekom drugom stručnom osobom?
- 1) ne, nikad nisam
 - 2) da, ponekad se konzultiram pri izboru literature
 - 3) da, uvijek se konzultiram pri izboru literature
 - 4) nešto drugo _____
2. Jeste li samostalni kod odabira literature koju ćete koristiti u radu s djecom u bilo kojem obliku?
- 1) ne, odlučuje netko drugi ili je određeno programom
 - 2) djelomično
 - 3) da, u potpunosti sam/a odlučujem što ću djeci čitati ili u nekom drugom obliku predstaviti(cd, mp3...sl.)
 - 4) nešto drugo _____
3. Jeste li se kod izbora literature za svoju vrtićku grupu ikad konzultirali s knjižničarom?
- 1) ne, nikad
 - 2) da, ponekad
 - 3) da, uvijek
 - 4) nešto drugo _____
4. Imate li saznanja o suradnji ustanove u kojoj ste zaposleni i knjižničara?

- 1) ne, ne postoji takva suradnja
- 2) da, ponekad ostvarujemo suradnju s knjižnicom
- 3) da, suradnja s knjižnicom je redovita
- 4) nešto drugo _____

5.3. Rezultati anketnog istraživanja

Rezultati istraživanja biti će predstavljeni prema ranije navedenim skupinama pitanja, u tekstualnom i grafičkom obliku.

U prvoj skupini pitanja demografskog karaktera 100%, dakle svih 96 ispitanika su ženskog spola. Po pitanju dobi najzastupljenija skupina je ona između 33 – 42 godine i iznosi 42%, slijedi dobna skupina između 43 – 52 godine u omjeru od 24%, zatim 19% ispitanika se nalazi u skupini između 23 – 32 godine i naposljetku najmanje ispitanika je u dobi od 53 – 65 godina u omjeru od 16%. (Vidi graf 1.)

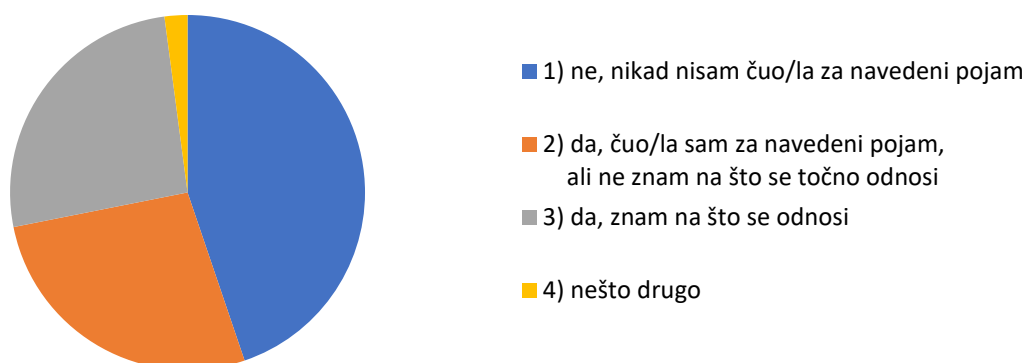

Graf 1. Prikaz dobi ispitanika

Druga skupina pitanja iz koje smo prikupljali podatke o znanju odgajatelja o razvojnoj biblioterapije donosi slijedeće rezultate:

Na pitanje “Jeste li upoznati s pojmom razvojna biblioterapija? 43 (45%) ispitanika su odgovorila kako nikad nisu čula za navedeni pojam, 26 (27%) njih je čulo za navedeni pojam, ali ne znaju na što se odnosi, dok njih 25 (26%) su upoznati s pojmom i znaju što znači i na što se odnosi. Navedena su i dva odgovora pod dodatnim poljem, a to su: „Nisam čula za pojam, ali znam značenje” i „Nisam još, ali mislim da se odnosi na upotrebu slikovnica i priča za rješavanje nekog problema”. (Vidi graf 2.)

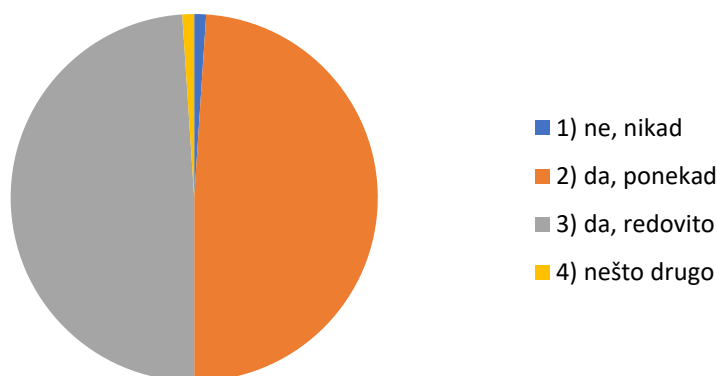
Jeste li upoznati s pojmom "razvojna biblioterapija"?

Graf 2. Prikaz broja sudionika upoznatih s pojmom razvojna biblioterapija

Na pitanje "Čitate li djeci u svojoj odgojnoj grupi slikovnice ili priče koje imaju za svrhu rješavanje nekog emotivnog problema koji se manifestira kroz negativne oblike ponašanja djeteta, npr. pretjerani strah, agresiju, ljutnju i sl.?" Ne, nikad odgovorio je 1(1%) ispitanik, da, ponekad 47 (49%) ispitanika, da redovito 47 (49%) ispitanika i 1 (1%) je rekao prema potrebi. (Vidi graf 3.)

Čitate li djeci u svojoj odgojnoj grupi slikovnice ili priče koje imaju za svrhu rješavanje nekog emotivnog problema koji se manifestira kroz negativne oblike ponašanja djeteta, npr. pretjerani strah, agresiju, ljutnju i sl.?"

Graf 3. Prikaz broja odgajatelja koji čita slikovnice ili priče u svrhu rješavanja emotivnog problema kod djece u odgojnoj skupini

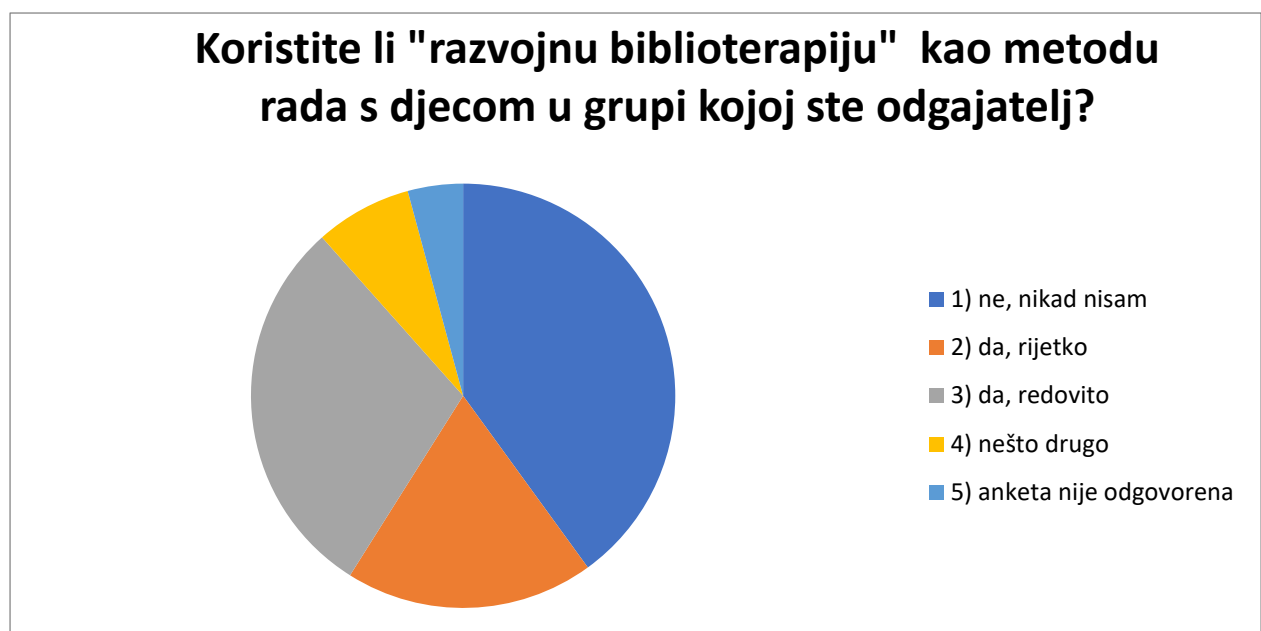
Posljednje pitanje iz druge skupine bilo je kontrolnog karaktera, te je omogućavalo višestruki izbor, odnosno odgovore nije moguće prezentirati u ranije navedenoj metričnoj skali, već služe kao dodatna provjera upoznatosti s pojmom razvojna biblioterapija. Pitanjem se željelo doći do informacije gdje su ispitanici čuli za pojam razvojna biblioterapija, te usporediti postotak odgovora koji će odgovoriti da nije čuo s ostalim odgovorima na pitanja druge skupine. Rezultati odgovora na pitanje “Gdje ste čuli za pojam razvojna biblioterapija su slijedeći: u sklopu obrazovanja za predškolskog odgajatelja su odgovorila 2 (2%) ispitanika, u samostalnom iščitavanju literature 19 (20%) ispitanika, u razgovoru s drugim odgajateljima 23 (24%) ispitanika, u razgovoru s nekom drugom stručnom osobom zaposlenikom vrtića 4 (4%) ispitanika, u razgovoru se nekom drugom osobom van djelatnosti vrtića 10 (10 %) ispitanika (ovdje se dodatno od ispitanika tražilo da navedu u kojem svojstvu im je ta osoba poznata, te je među ponuđenim opcijama bio naveden i knjižničar, slijedom navedenog od 10 osoba koje su odabrale ovaj odgovor 3 su navele knjižničara), slijedeći odgovor je bio da nisu upoznate s navedenim pojmom te su ga zaokružila 32 (38 %) ispitanika, 2 (2%) ispitanika je odabralo kao odgovor nešto drugo. Navedeni odgovori glasili su : „S pojmom razvojne biblioterapije susrećem se tijekom pisanja diplomskog rada, a ne u toku redovnog programa školovanja“ i „ Preko Facebook-a, a zatim korištenjem Googlea“. Dvoje ispitanika na ovo pitanje nije odgovorilo. Graf 4. prikazuje rezultate opisanog pitanja.

Graf 4. Prikaz kako su se i jesu li sudionici ispitivanja upoznali s pojmom razvojna biblioterapija

Slijedećom skupinom pitanja kao što je ranije navedeno istražuje se u kojoj mjeri i koristi li se uopće razvojna terapija među odgajateljima u radu s djecom u vrtićkim grupama.

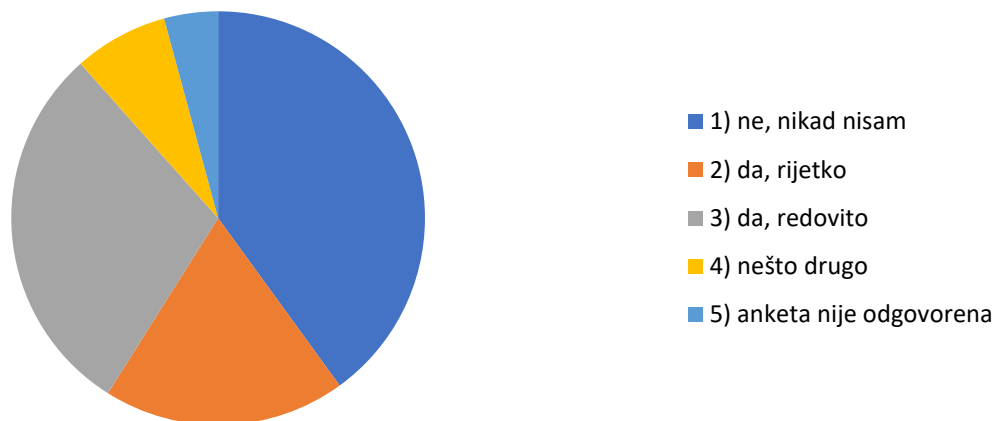
Tako prvo pitanje "Koristite li razvojnu biblioterapiju kao metodu rada s djecom u grupi u kojoj ste odgajatelj?" donosi slijedeće rezultate: ne, nikad nisam odgovorilo je 38 (40%) sudionika, da, ali rijetko 18 (19%) sudionika, da, redovito 28 (29%) sudionika, nešto drugo 7 (7%) sudionika. Ispitanici koji su odgovorili nešto drugo, najčešće su naveli kako možda i koriste razvojnu biblioterapiju, ali to ni ne znaju, ili ju drugačije nazivaju ili nisu znali da se to smatra terapijom i sl. Na ovo pitanje 4 anketna upitnika nisu ispunjena. Grafički prikaz je vidljiv u grafu 5.

Graf 5. Prikaz omjera sudionika prema zastupljenosti metode razvojne biblioterapije u njihovom radu s predškolskom djecom u grupi u kojoj su odgajatelji

Nadalje, u sklopu treće skupine pitanja istražuje se postoji li u sklopu objekta u kojem je sudionik ispitivanja zaposlen, program rada s djecom koji uključuje metodu razvojne biblioterapije. Ovdje je 90 (90%) ispitanika odgovorilo kako ne postoji, 3 (3%) ispitanika je odgovorilo kako postoji program u kojem je jedna od metoda razvojna biblioterapija niti jedan sudionika nije odgovorio kako postoji isključivo takav program, a 2 (2%) su odgovorila nešto drugo, odnosno kako općenito u radu koriste takve priče. Grafički prikaz navedenih odgovora vidljiv iz grafa 6.

Postoji li u sklopu objekta u kojem ste zaposleni program rada s djecom koji uključuje metodu "razvojne biblioterapije"?

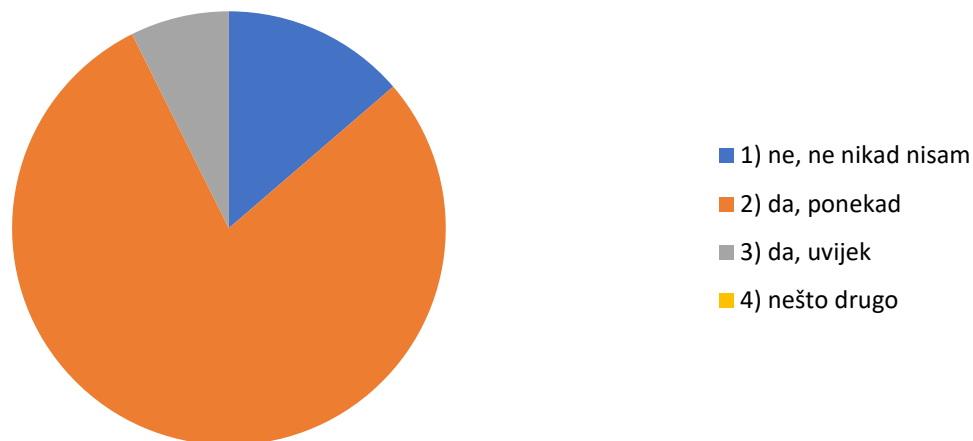

Graf 6. Prikaz broja vrtićkih objekata koji uključuju metodu razvojne biblioterapije

Posljednja skupina pitanja istražuje konzultiraju li se odgajatelji u radu s knjižničarima ili nekim drugim pojedincima pri izboru literature koju predstavljaju djeci u grupi u kojoj su odgajatelji.

Tako na prvo pitanje ove skupine koje glasi "Kod izbora literature za rad s djecom u grupi u kojoj ste odgajatelj konzultirate li se s nekom drugom stručnom osobom?" 13 (14%) sudionika je odgovorilo "ne, nikad nisam", da, ponekad se konzultiram je odgovorilo 75 ispitanika (79 %), da, uvijek se konzultiram je odgovorilo 7 (7 %) sudionika, a grafički prikaz odgovora je vidljiv na grafu 7.

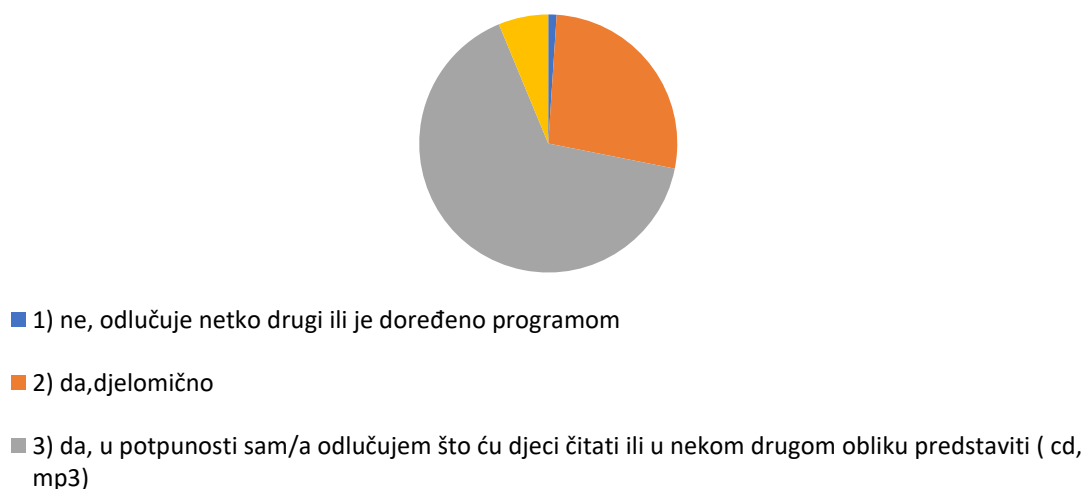
Kod izbora literature za rad s djecom u skupini u kojoj ste odgajatelj konzultirate li se s nekom drugom stručnom osobom?

Graf 7. Prikaz broja odgajatelja koji se konzultiraju pri izboru literature

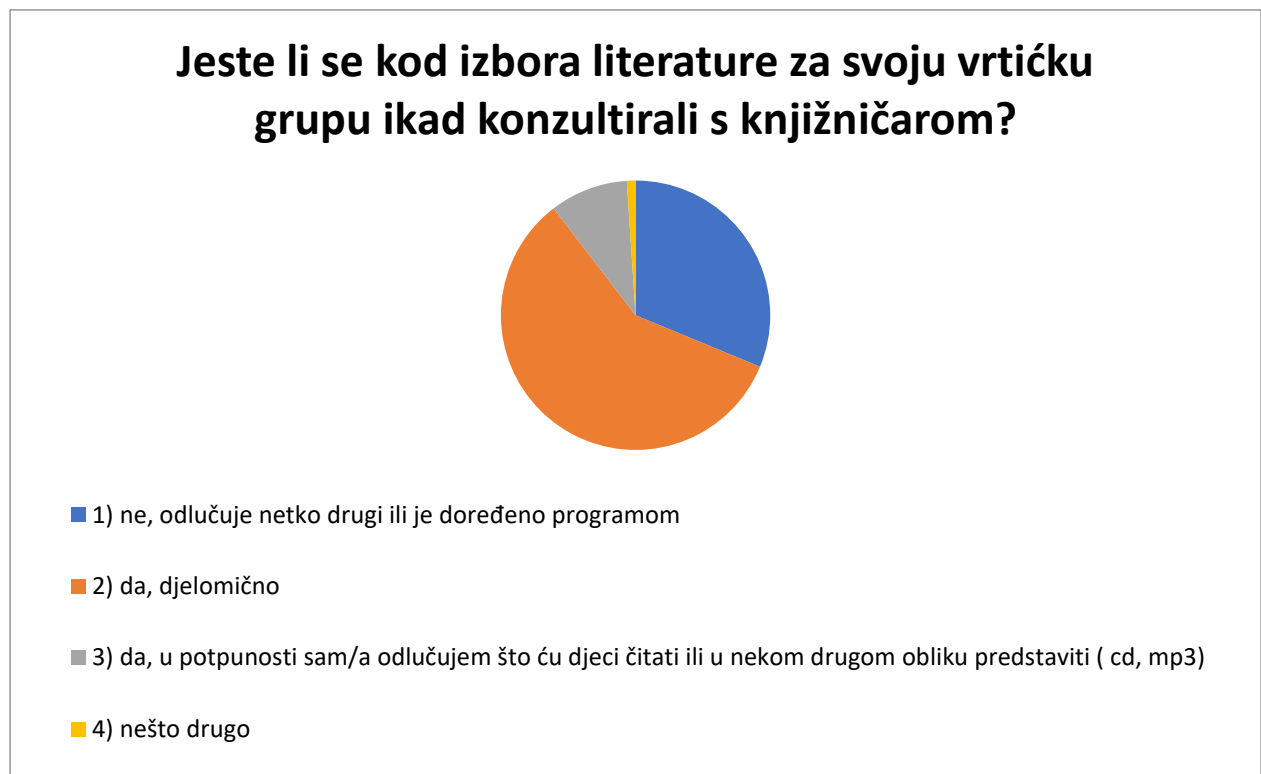
Na pitanje “Jeste li samostalni kod odabira literature koju ćete koristiti u radu s djecom u bilo kojem obliku (knjiga, mp3, CD)?” 1 (1%) sudionik je odgovorio “ne, odlučuje netko drugi ili je određeno programom”, 26 (27%) sudionika je odgovorilo djelomično, dok je njih 63 (66%) reklo kako je u potpunosti samostalno pri odlučivanju, 6 (6%) sudionik je odgovorio nešto drugo. Vidi graf 8.

Jeste li samostalni kod odabira literature koju ćete koristiti u radu s djecom u bilo kojem obliku?

Graf 8. Prikaz omjera sudionika koji su samostalni u odlučivanju pri izboru literature koju predstavljaju djeci u vrtićkoj skupini u kojoj su odgajatelji

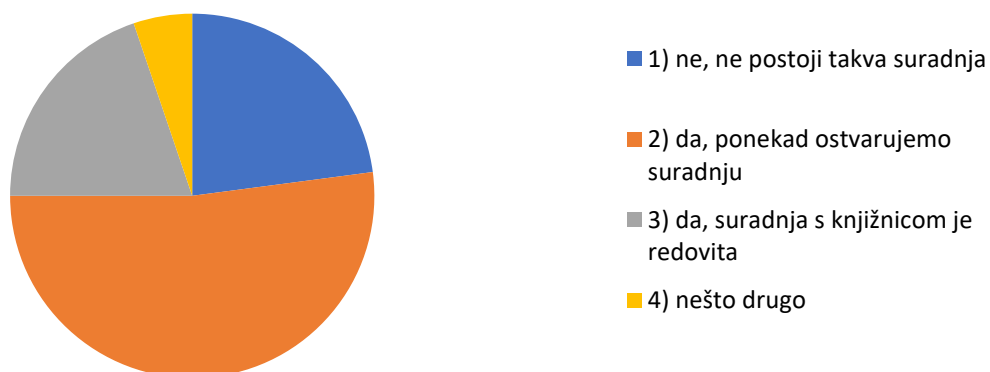
Na pitanje “Jeste li se kod izbora literature za svoju vrtićku grupu ikad konzultirali s knjižničarom?” 30 (31%) sudionika je odgovorilo kako nikad nije, 56 (58%) ih je odgovorilo “da, ponekad”, dok je njih 9 (9%) odgovorilo kako se uvijek konzultiraju s knjižničarom, te 1 (1%) ispitanik je odgovorio nešto drugo. Vidi graf 9.

Graf 9. Prikaz broja odgajatelja koji se pri izboru literature za djecu vrtićke skupine u kojoj rade konzultiraju s knjižničarom

Posljednje anketno pitanje odnosi se na suradnju ustanove u kojoj su odgajatelji zaposleni i knjižničara, te glasi: “Imate li saznanja o suradnji ustanove u kojoj ste zaposleni i knjižničara?” 22 (23%) sudionika reklo je kako takva suradnja ne postoji, 50 (52%) sudionika odgovorilo je kako njihov objekt ostvaruje suradnju s knjižničarima, 19 (20%) je odgovorilo kako je suradnja s knjižnicom redovita, dok je njih 5 (5%) reklo nešto drugo, npr. odlazak u posjet knjižnici jednom godišnje, ali ne i suradnja pri izboru literature. Vidi graf 10.

Imate li saznanja o suradnji ustanove u kojoj ste zaposleni i knjižničara?

Graf 10. Prikaz suradnje vrtićkih objekata i knjižnica

6. Istraživanje metodom intervjua

Kako bi se tema ovog rada sagledala iz dodatne perspektive provodi se i istraživački intervju kojim se želi dati pozadinska slika statističkim podacima prikupljenim anketom.

Intervju se provodi s Ivanom Jurić dječjom terapeutkinjom i psihologinjom koja dugi niz godina kroz psihodramu radi s djecom koristeći pritom i pisane priče. Trenutno zaposlena u privatnoj praksi, radila je u dječjim vrtićima, ima bogato iskustvo u radu s vrtićkim grupama i osobljem te uvid u funkcioniranje vrtića.

Saznanjem kroz ranije razgovore kako vrtići posjeduju svoje zbirke literature, odnosno manji knjižni fond kojim se služe odgajatelji i djeca, ovaj intervju bi trebao dati dodatan uvid u funkcioniranje takvih zbirki, zaduženjima u odabiru literature koja u njega ulazi te o općenitoj suradnji vrtićkih djelatnika na temu razvojne biblioterapije kao potencijalne metode za poticanje čitanja od najranije dobi.

6.1. Intervju

Sama pitanja za intervju su kao i u slučaju ankete podijeljena u četiri skupine ovisno do kojih podataka želimo doći prilikom razgovora.

Slijedom navedenog u prvoj skupini pitanja su informativnog karaktera o samim kompetencijama osobe s kojom se razgovor vodi, a u svrhu spoznavanja iskustva koje osoba ima u radu s djecom.

Drugom skupinom pitanja želi se istražiti putem iskustava ispitanika suradnju odgajatelja i drugog osoblja stručnog tima vrtića.

Trećom skupinom pitanja kroz osobne preferencije ispitanika u odabiru literature za rad s djecom se spoznaje korisnost metode razvojne biblioterapije kao potencijalne metode za poticanje čitanja od najranije dobi.

Četvrta skupina pitanja zamišljena je kao slobodan razgovor kroz temu, u svrhu prikupljanja dodatnih informacija i promišljanja.

Intervju će u nastavku rada biti interpretiran usporedno kroz analizu statističkih podataka dobivenih metodom ankete.

Pitanja za intervju su postavljena kako slijede, a raspoređena su prema četiri ranije opisane skupine.

1. skupina pitanja:

1. Koje kompetencije posjedujete? (obrazovanje, radno iskustvo, dodatna naobrazba...)

2. skupina pitanja:

1. Vaša iskustva u suradnji s odgajateljima na temu literature koja se čita djeci.

2. Jesu li Vas odgajatelji ikad konzultirali po pitanju izbora slikovnica?

3. Postoji li općenito neki oblik međusobnih konzultacija djelatnika u vrtiću na temu literature kojom se pristupa djeci?

4. Bavi li se navedenim pitanjima netko drugi od vrtićkog osoblja?

5. Postoji li međuvrtićka suradnja bilo kojem vidu izbora literature za knjižni fond vrtića?

6. Postoji li knjižni fond vrtića s kojim se postupa kao s vrtićkom knjižnicom dostupnom odgajateljima i djeci?

7. Postoji li neka druga inicijativa koja se formira u smjeru biblioterapije, npr. roditelji, odgajatelji, knjižničari van vrtićkog sustava, a kojoj je poveznica vrtić?

3. skupina pitanja:

1. Na koji način vi osobno birate literature za rad s grupom djece?

2. Jeste li tokom zaposlenja u vrtiću ikad surađivali s knjižničarom po pitanju izbora literature?

3. Mislite li da postoji prostor za suradnju knjižničara i odgajatelja po pitanju izbora i nabave literature u svrhu upoznavanja djece s knjižnicom i poticanja čitanja?

4. Koje kompetencije bi po Vama knjižničar za rad s djecom morao imati?

5. Smatrate li razvojnu biblioterapiju pogodnom metodom za upoznavanje djece s knjigom i poticanje čitanja?

4. skupina pitanja:

Slobodniji dio razgovora o temi kroz koji će se potencijalno doći do novih spoznaja i usmjerenja u istraživanju.

6.2. Rezultati intervjua

Iz prve skupine pitanja saznaje se kako je Ivana Jurić klinički i razvojni psiholog, te psihoterapeut za djecu i odrasle, duži niz godina zaposlen u sustavu predškolskog odgoja, a trenutno zaposlena u privatnoj praksi.

Kroz drugu skupinu pitanja kojom želimo rasvijetliti komunikacijski put između odgajatelja i ostalog osoblja vrtića na temu literature kojom se pristupa djeci, odgovorima na ranije navedena pitanja druge skupine otkrivamo kako se odgajatelji za savjet po pitanju rada s djecom i odabira metoda rada češće savjetuju s pedagogom nego s psihologom kojem se više obraćaju po pitanju konkretno problematičnih pojedinaca u vidu zajedničke potpore i organizacije u svrhu pomoći djetetu i obitelji. Isto tako kod takvih pojedinih slučajeva psiholozi znaju biti ti koji se obraćaju odgajateljima s jasnim prijedlozima za rad s djetetom, pa tako kada je to indicirano vrstom problema savjetuju određene slikovnice za čitanje u grupi. Odnosno pristup razvojnom biblioterapijom. Isto tako osim što se obraćaju odgajateljima, takvu literaturu preporučuju i roditeljima navedenih pojedinaca, kao i posjete knjižnici, kao terapijski oblik odnosa s djetetom. Primjerice kod djece manjkavog samopouzdanja posjet knjižnici, te prepuštanje djeci izbora slikovnica koje im se sviđaju. Navedeno može povećati njihov osobni osjećaj vrijednosti, što dovodi i do povećane razine samopouzdanja, otvaranja djeteta prema vršnjacima i daljnjeg razvoja kroz igru.

Isto tako subjekt intervjua nema spoznaje o međuvrtićkoj suradnji po pitanju navedene teme. Dakle ne postoji niti sustav razmjene informacija između vrtića o literaturi koju bi bilo poželjno imati, ili se obratiti djeci, kao niti zajednički pokušaji vrtića prema ostvarivanju suradnje s knjižnicama, bilo u informiranju o literaturi dostupnoj za posudbu, niti o drugim aktivnostima koje bi uključivale djecu.

Na pitanja o knjižnom fondu vrtića saznajemo kako je isti namijenjen odgajateljima te sadržava stručnu literaturu za odgajatelje i djelatnike zaposlene u sustavu rada s djecom te da o njemu vode brigu odgajatelji. Isti posjeduje neka obilježja knjižnice, u smislu prikupljanja, čuvanja, te omogućavanja posudbe, ali knjige koje u njega ulaze nisu obrađene, odnosno katalogizirane, dakle nije uređen u vidu knjižnice, već više otvorenog spremišta u kojem određeni odgajatelji vode brigu da se zaduženo u jednom trenutku i vrati.

Postoji i određeni fond namijenjen za čitanje djeci, isti se može naći u sklopu stručne literature, ali i u vrtićkim grupama gdje djeca slobodno pristupaju slikovnicama kao sredstvu igre i učenja.

Ispitanica nema spoznaja o postojanju neke van vrtićke inicijative koja bi djelovala u smjeru poticanja djece na čitanje kroz kvalitetan odabir literature prilagođene najmlađima, a kojoj je poveznica vrtić.

Kroz iduću skupinu pitanja, koja je bila više okrenuta prema osobnim izborima ispitanice, nego li prema institucijskom funkcioniranju i međusobnoj suradnji njenih djelatnika, saznajemo kako ista literaturu za rad s djecom odabire kroz osobno istraživanje te obilaske knjižara u kojima kupuje ono što procjeni potrebnim, zanimljivim i adekvatnim. Te isto tako da se u potrazi za novom literaturom ili prijedlozima ne obraća knjižničaru. Zamjerku pronalazi u kompetentnosti knjižničara za tako specifičnu grupu literature, iz osobnog iskustva primjećuje kako su knjižničari informirani po pitanju literature u kako kaže "ključnim" stvarima, dakle „mainstream“ potrebama javnosti, beletristici, lektirama i sl. No, kada se radi o pojedinom polju kao što je to kvalitetna literatura, a ne šund, prilagođen djeci koja se može koristiti i u terapijske svrhe, knjižničari manjkaju znanjem. Međutim, već idućim pitanjem otkrivamo kako iz osobne perspektive ispitanica vidi prostor za suradnju stručnog tima vrtića i odgajatelja u vrtićima s knjižnicama i knjižničarima te kako bi to svakako pozitivno utjecalo na djecu i njihov interes za čitanje. Knjižničari bi međutim u tu svrhu morali svakako imati dodatna znanja rada s djecom, posebice ako govorimo razvojnoj biblioterapiji, a koju smatra vrlo dobrom metodom za privlačenje djece ka pisanoj riječi.

Također, govoreći o posjetima knjižarama ističe i kako se sami nakladnici obraćaju ravnatelju i stručnom timu vrtića te se na taj način popunjava knjižni fond vrtića, ovisno o potrebama i profesionalnim interesima djelatnika.

S obzirom kako je cijeli intervju otvoreno vođen, kroz njega se nameću teme i pitanja za slobodni dio razgovora.

Tako su dobivena i saznanja o projektima koji se u okvirima vrtića razvijaju, a koji uključuju u nekom svom djelu i korištenje prilagođene literature za utjecaj na socijalna područja razvoja kod djece. Jedan od takvih projekata je "Školica" (Prilog 2.), a kojem je cilj priprema djece za polazak u školu. Sam projekt nastaje na inicijativu djelatnika vrtića, zatim se predstavlja ravnatelju. Što kasnije povlači i razgovor o samom funkcioniranju pokretanja inicijative unutar vrtića. Tako saznajemo da sustav funkcionira odozdo prema gore, dakle inicijative kreću od odgajatelja ili stručnog tima vrtića prema odgovornim osobama, koje ga ili odobravaju ili prema daljnjim potrebama šalju na daljnje više instance na odobrenje.

Isto tako saznajemo kako s obzirom na takve polazišne točke u projektima i inicijativama odgajatelji u vrtićima imaju u potpunosti slobodu odlučivati o literaturi i metodama rada s djecom normalnog socio-emotivnog razvoja, dok s izdvojenim pojedincima s posebnim zahtjevima rada, obraćaju se stručnom timu vrtića kao potpori pri izboru metoda za rad. Tako samo korištenje razvojne biblioterapije ovisi o preferencijama odgajatelja, neki ju koriste često, vrlo su zainteresirani, savjetuju se, istražuju, komuniciraju s knjižnicama, knjižničarima, organiziraju odlaske u knjižnicu, te dolaske knjižničara u posjete odgojnima skupinama, dok drugi izabiru metode rada s djecom u kojima se bolje snalaze ili su im prirodnije te kroz njih postižu, s obzirom na svoje kompetencije, bolje rezultate rada s djecom u grupi.

7. Rasprava

Nastavno na ranije navedene ciljeve ovog rada, kombiniranje odabranih metoda omogućilo je uvid u način odabira literature kojom se pristupa djeci u vrtićima te spoznaju odgovornosti za izbor istih.

Polazišna točka istraživanja bili su odgajatelji s obzirom kako su upravo oni ti koji o djeci skrbe, te provode zadane programe rada s djecom. Tako je bilo potrebno utvrditi uopće stupanj poznavanja pojma razvojna biblioterapija te korištenje iste neovisno o nazivu koji se koristi za spomenutu metodu. Tome je služilo kontrolno pitanje s višestrukim odgovorima vidljivo pod drugom skupinom pitanja, a u samoj anketi kao pitanje pod rednim brojem 9. (Prilog 1.). Pitanjima iz druge skupine utvrđeno je kako 98% odgajatelja koristi slikovnice za rješavanje emotivnih kriza unutar normalnih razvojnih faza djeteta, od čega njih 49% povremeno, a 49% redovito, dok njih 25% tu metodu rada poznaje pod nazivom razvojna biblioterapija. Kod provođenja intervjua oko samog korištenja termina razvojna biblioterapija nije bilo potrebno utvrđivati stupanj upoznatosti s nazivom metode, isto se utvrdilo pri samom dogovaranju intervjua, gdje su spomenuti dodatni nazivi navedeni u 2. poglavlju rada, te sukladno tome nije postojala skupina pitanja kojoj je bio cilj utvrđivanje istog.

Uzimajući u obzir jedan od ciljeva istraživanja (ostvarivanje programa poticanja čitanja od najranije dobi), kroz rezultate ispitivanja u drugoj skupini upitnika može se ustvrditi kako odgajatelji nisu upoznati da se metoda čitanja ili slušanja priča u svrhu razriješenja emocionalnog stanja preko medija naziva razvojna biblioterapija, već se za metodu koriste i drugi nazivi spomenuti u 2. poglavlju ovog rada.

Nadalje, trećom skupinom pitanja kojom se pokušao utvrditi broj odgajatelja koji koriste razvojnu biblioterapiju u radu u odgojnim skupinama dolazimo do rezultata zamjetno manjih nego u drugoj skupini pitanja, dakle sveukupno 48 % odgajatelja rijetko ili redovito koriste razvojnu biblioterapiju u radu s djecom, ali zanimljivo je kako je njih 38% odgovorilo kako ne koristi tu metodu, što je identično postotku ispitanika koji su rekli da nikad nisu čuli za razvojnu biblioterapiju. Opet, ako se isto promišlja kroz prizmu provedenog intervjua iz kojeg se vidi kako su upravo odgajatelji populacijska skupina koja pokreće inicijative i odabire metode (u dogovoru sa stručnim timom vrtića), a koja ujedno ne percipira razvojnu biblioterapiju. Može se zaključiti kako odgajatelji ne percipiraju niti knjižnicu kao treći prostor u kojem djeca mogu ostvariti svoj razvoj niti samo čitanje kao važan faktor dječjeg socio-emotivnog rasta.

Posljednjom skupinom pitanja bio je cilj utvrditi u kojoj mjeri se odgajatelji savjetuju s knjižničarima pri izboru literature za rad u svojoj odgojnoj skupini, dok se intervjuom dobilo uvid o kakvoj vrsti suradnje se radi.

Kao što je u radu ranije navedeno kako su odgajatelji u velikoj mjeri slobodni pri izboru literature i općenito metoda rada u svojim odgojnim skupinama isto je vidljivo iz anketnog upitnika gdje je 66% odgajatelja odgovorilo kako potpuno samostalno odlučuje kojom literaturom pristupa djeci u odgojnoj skupini, ali njih čak 79% se ponekad, te 7% uvijek savjetuje s drugom osobom pri izboru literature, od ukupnog broja ispitanika njih 58% je odgovorilo kako se savjetuje s knjižničarom ponekad, a njih 9% uvijek pri izboru literature, iz čega se može zaključiti kako postoji u velikoj mjeri pozitivan stav prema znanju knjižničara i suradnji s knjižnicama pri odabiru literature. Međutim opet je to inicijativa pojedinaca, u njihovo slobodno vrijeme bez strukturiranog pristupa prema knjižnicama, kao i bez ujednačenog odgovora i akcija knjižnica. Pa je tako upitno jesu li upiti odgajatelja uvijek ispunjeni prema očekivanjima i jesu li njihove potrebe za informacijom zadovoljene. U prilog takvoj tezi govore saznanja o suradnji vrtića kao instituciji i knjižnice, a takve informacije ima 52% odgajatelja, a njih 20% ima saznanja kako je ta suradnja redovita, međutim iz intervju je također vidljivo kako predmet suradnje nije izbor ili preporuka literature sukladno dobi i socio-emotivnim potrebama djece već organizirani skupni posjeti odgojnih skupina, ako se radi o knjižnicama fizički blizu vrtićima.

Iz svega navedenog vidljivo je kako želja i prostor za suradnjom postoji, međutim nepostojanje jasne organizacije i odgovornosti svodi suradnju na osobne mogućnosti pojedinaca.

8. Zaključak

Nastavno na izložene spoznaje u raspravi rada za početak je potrebno osvrnuti se na samu terminologiju korištenu u provođenju istraživanja, kao što je prezentirano djelatnici vrtića nisu nužno upoznati kako se metoda čitanja ili slušanja priča preko medija naziva razvojna biblioterapija, već se za metodu koriste i drugi nazivi (dječja biblioterapije, terapijska priča, problemske slikovnice...), sama učestalost nazivlja također bi mogla biti predmet istraživanja. Sukladno navedenom, prije uopće promišljanja ikakvog programa ili projekta potrebno je uskladiti stručnu terminologiju koja se koristi o samoj metodi i u samoj metodi kao temelj za izradu projekata i daljnju edukaciju knjižničara u svrhu usvajanja vještina za rad s djecom, a s krajnjim ciljem poticanja čitanja od najranije životne dobi.

Zašto edukacija knjižničara? Vidljivo je iz provedenog istraživanja kako su odgajatelji slobodni u svom izboru metode rada s djecom, te samim time i prijemčivi za utjecaj iz bliske okoline s kojom dolaze u doticaj. S obzirom kako odgajatelji u osobnoj inicijativi pohode knjižnice i istražuju literaturu kojom pristupaju djeci kada bi se knjižničari obratili odgajateljima sa strukturiranim programom, popisom literature, zamišljenim aktivnostima posjeta odgojnim skupinama i sl. za pretpostaviti je kako bi odgajatelji pozitivno reagirali. Za ostvarivanje tih ideja potrebna je edukacija koja se temelji na usuglašenoj terminologiji. Dodatnom edukacijom mogli bismo imati knjižničare posrednike čiji bi zadatak bio povezivanje knjižnica i vrtića u svrhu poticanja čitanja, a sredstvo ostvarivanje suradnje bila bi razvojna biblioterapija.

Slijedeći korak ka ostvarivanju suradnje u odgajatelja i knjižničara posredstvom metode razvojne biblioterapije je raditi na osviještenosti kod stručnih djelatnika vrtića o važnosti knjižnice i knjižničara u procesu stvaranja navike čitanja. Jer ono što se vidi kroz intervju, a nije bio predmet statističkog ispitivanja, je popunjavanje tog institucijskog komunikacijskog jaza između knjižnica i vrtića, od strane nakladnika koji svoju nakladu redovito dostavljaju ravnateljima i stručnim timovima vrtića, te se na taj način popunjava spomenuti knjižni fond vrtića. Međutim, takav tijek nabave literature knjižnicu i stručno osoblje knjižnice stavlja u sjenu, te daleko iz vidokruga najmlađih. Premda nakladnici u svojim izdanjima igraju važnu ulogu u popunjavanju stručnog knjižnog fonda vrtića, kada bi se knjižnice na isti način obratile ravnateljima i stručnim timovima vrtića s preporučenim popisima literature ili predloženim aktivnostima u knjižnici za vrtićke odgojne skupine broj djece koja posjećuje knjižnicu, te razvija naviku čitanja bi porastao.

Također moramo uzeti u obzir opterećenost knjižničara radnim obvezama i zaduženjima u toku svog radnog dana, te nemogućnost proaktivnog djelovanja u smjeru bilo koje populacijske skupine stanovništva pa tako i odgajatelja. Stoga bi nastavak rada trebalo promišljati u smjeru ostvarenja spominjanog projekta poticanja čitanja od najranije životne dobi, a koji bi uključivao educirane knjižničare „opremljene“ vještinama vođenja biblioterapijskog procesa, koji bi djelovali izvan knjižnica. Takvi knjižničari bili bi posrednici između knjižnica i vrtića, obraćali bi se vrtićima s novostima iz metode razvojne biblioterapije , s novim popisima naslova i aktivnostima, te bi služili kao most ka ostvarenju institucijske suradnje,a posljedično time i poticanja čitanja od najranije životne dobi.

9. Literatura

Afolayan, J. A. Documentary perspective of bibliotherapy in education. // Reading Horizons. Vol. 33, no.1,1992.,str.137-148.

Dostupno na:

https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1498&context=reading_horizons (citirano 08.10.2019)

Ayalon, O. (1995). Spasimo djecu. Zagreb: Školska knjiga

Baruchson-Arbib, S. Bibliotherapy in school libraries: an Israeli experiment. // School Libraries Worldwide. Vol. 6, no. 2, 2000., str. 102-110.

Dostupno na:

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.620.3674&rep=rep1&type=pdf> (citirano 08.10.2019)

Bašić, I. Biblioterapija i poetska terapija: priručnik za početnike. Zagreb : Balans centar, 2011.

Crothers, S. M. A literary clinic. // The Atlantic Monthly, (1916), 291-300.

Dostupno na:

<http://www.unz.org/Pub/AtlanticMonthly-1916sep-00291?View=PDF> (citirano 08.10.2019)

Krpan, K., I. Mršić, V. Cej. Primjena razvojne biblioterapije u radu s djecom i mladima u narodnoj knjižnici. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 61, 1(2018), 345-361.

Dostupno na:

<http://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/621/574> (citirano 08.10.2019)

Levin, L., Gildea, R. Bibliotherapy: tracing the roots of a moral therapy movement in the United States from the early nineteenth century to the present. // Medical Library Association. Vol. 101, no. 2, 2013., str. 89-91.

Dostupno na:

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3634391/> (citirano 08.10.2019)

Puljak, A. Biblioterapija: knjigom do zdravlja.

Dostupno na:

<http://www.stampar.hr/hr/biblioterapija-knjigom-do-zdravlja> (citirano 08.10.2019)

Sekol, I., I. Maurović. Miješanje kvantitativnog i kvalitativnog istraživačkog pristupa u društvenim znanostima- miješanje metoda ili metodologija? // Ljetopis socijalnog rada 2017., 24 (1), 7 – 32.

Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/185287> (citirano 27.08.2019)

Šimunović, D. Pričom do emocionalne stabilnosti. Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i obrazovanje djece rane školske dobi namijenjen stručnjacima i roditeljima, 7(25), 9-14.

Dostupno na:

<https://hrcak.srce.hr/181974> (citirano 08.10.2019)

Škrbina, D. Art terapija i kreativnost. Zagreb: Veble commerce, 2013.

10. Prilozi

Prilog 1. Anketni upitnik

1. SPOL (zaokružite): M Ž

2. DOBNA SKUPINA (zaokružite): 1) 23 - 32god

2) 33 - 42god

3) 43 - 52god

4) 53 – 65god

3. Jeste li upoznati s pojmom “razvojna biblioterapija?”

1) ne, nikad nisam čuo/la za navedeni pojam

2) da, čuo/la sam za navedeni pojam, ali ne znam točno na što se odnosi

3) da, znam na što se odnosi

4)

nešto

drugo _____

4. Kod izbora literature za rad s djecom u grupi u kojoj ste odgajatelj konzultirate li se s nekom drugom stručnom osobom?

1) ne, nikad nisam

2) da, ponekad se konzultiram pri izboru literature

3) da, uvijek se konzultiram pri izboru literature

4)

nešto

drugo _____

5. Postoji li u sklopu objekta u kojem ste zaposleni program rada s djecom koji uključuje metodu “razvojne biblioterapije”?

1) ne, ne postoji takav program

2) da, postoji program u kojem je jedna od metoda “razvojna biblioterapija”

3) da, postoji program rada s djecom koji se temelji isključivo na “razvojnoj biblioterapiji”

4) nešto drugo _____

6. Čitate li djeci u svojoj odgojnoj grupi slikovnice ili priče koje imaju za svrhu rješavanje nekog emotivnog problema koji se manifestira kroz negativne oblike ponašanja djeteta, npr. pretjerani strah, agresiju, ljutnju i sl.?

- 1) ne, nikad
- 2) da, ponekad
- 3) da, redovito
- 4)

nešto

drugo _____

7. Koristite li “razvojnu biblioterapiju” kao metodu rada s djecom u grupi u kojoj ste odgajatelj?

- 1) ne, nikad nisam
- 2) da, ali rijetko
- 3) da, redovito
- 4)

nešto

drugo _____

8. Jeste li samostalni kod odabira literature koju ćete koristiti u radu s djecom u bilo kojem obliku?

- 1) ne, odlučuje netko drugi ili je određeno programom
- 2) djelomično
- 3) da, u potpunosti sam/a odlučujem što ću djeci čitati ili u nekom

drugom obliku predstaviti (cd, mp3...sl.)

4)

nešto

drugo _____

9. Gdje ste čuli za pojam “razvojna biblioterapija”?

- 1) u sklopu obrazovanja za predškolskog odgajatelja

- 2) u samostalnom iščitavanju literature nevezano za formalno obrazovanje
- 3) u razgovoru s drugim odgajateljima
- 4) u razgovoru s nekom drugom stručnom osobom zaposlenikom vrtića
- 5) u razgovoru s nekom drugom osobom van djelatnosti vrtića

Ako je odgovor potvrđan molimo navedite u kojem svojstvu vam je osoba poznata (pr. prijatelj, knjižničar, suradnik, obitelj...)

6) nisam upoznat/a s navedenim pojmom

7)

nešto

drugo _____

10. Jeste li kod izbora literature za svoju vrtićku grupu se ikad konzultirali s knjižničarom?

1) ne, nikad

2) da, ponekad

3) da, uvijek

4)

nešto

drugo _____

11 . Imate li saznanja o suradnji ustanove u kojoj ste zaposleni i knjižničara?

1) ne, ne postoji takva suradnja

2) da, ponekad ostvarujemo suradnju s knjižnicom

3) da, suradnja s knjižnicom je redovita

4) nešto drugo _____

Prilog 2.

Dječji vrtić Grada Zagreb

Projekt „ŠKOLICA“

2016./2017.

U Zagrebu, listopad 2016.

Planiranje

- Tromjesečno timsko planiranje (listopad, 2016; siječanj i travanj 2017.) – zajedno svi sudionici projekta
- Kontinuirano sa svojim koordinatorom projekta

Dokumentiranje projekta

- Dvotjedno evidentiranje projekta u posebnom registratoru (poželjno priložiti fotografije, snimke, izjave i reakcije djece na pojedine aktivnosti, sadržaje i teme projekta)
- Završna valorizacija – pismeno izvješće odgajatelja sudionika projekta, na kraju pedagoške godine sa zaključcima i smjernicama za daljnje provođenje

ZADAĆA	SADRŽAJ	VREMENIK
ZA DIJETE		
Razvijanje sposobnosti prepoznavanja i uvažavanja stanja, želja i interesa drugih ljudi; Upoznavanje s emocijama	Upoznavanje s osjećajem Poučavanje umijeću uživanja u osjećaja druge osobe u konfliktnoj situaciji; uvažavanje tuđih emocija, nenasilno rješavanje sukoba (logičke posljedice, empatija i altruizam, zajednička igra, timskim radom do rješenja, dijeljenje i kooperacija, suradnja) Slikovnice: Što me čini sretnim?, Što me čini tužnim?, Zašto se bojim?, Što me čini hrabrim? Gledanje crtanog filma: „Izvrnuto uvrnuto“ Tema „Različitosti“: priča „Lukin san“, slikovnica „Super je biti različit“, priče iz knjige „Blagdani djetinjstva“	10-12/2016. Tijekom cijele godine
Poticanje samosvijesti	Bajke s moralnim porukama: Dobro drvo, Djevojčica i div, Najotmjeniji div u gradu Učenje prihvaćanja odgovornosti za vlastite osjećaje	01-02 / 2017.
Razvijanje suradnje kao načina ponašanja i uvažavanja drugih – empatičnost	Osviještavanje vlastitog imena Regulacija težnje za priznanjem	
Razvoj motoričkih kompetencija	Osviještavanje vlastitih prava i obveza Prepoznavanje i svakodnevna grupna igra, abeceda tijelima, kipovi, pobijedi bijes – ljutnju, dramatizacije, priče i basne s porukom.	Tijekom cijele godine
Razvijanje metakognicije „Učiti kako učiti“	Ples Pisanja (uz instrumentalnu glazbu, pjesak, brašno, pjenu) – povezati sa usvajanjem fine motorike, izražavanjem različitih emocija kroz različite pokrete tijela.	Tijekom cijele godine

<p>Osiguravanje adekvatnog razvoja uloga, razvijanje sposobnosti preuzimanja uloge koje odgovaraju novim situacijama, ovladavanje fleksibilnošću i kreativnošću u ulogama</p> <p>Smanjivanje i uklanjanje strahova</p> <p>Razvijanje vještina asertivnosti i samoočuvanja</p> <p>Razvijanje pažnje i koncentracije</p>	<p>Branin Gym - vježbe</p> <p>Crtanje i izrada mentalnih mapa</p> <p>Čitanje, dramatiziranje i glumljenje narodnih bajki (proigravanje uloga zmaj, vuk i medvjed) – struktura aktivnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aktualizacija tamnog načela lika 2. Aktualizacija svijetlog načela lika 3. Igra proslava <p>Zagonetke i pitalice, vježbe opuštanja, tangrami...</p>	<p>02-04 / 2017.</p>
<p>ZA RODITELJE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Predstavljane programa „Školica“ 2. Radionica za roditelje „Školica“ 	<p>- Jednoobrazno – informacije o programu</p> <p>Potrebe djece</p> <p>Odgovornost odraslih – djece</p> <p>Komunikacijske vještine i aktivno slušanje</p>	<p>listopad, 2016.</p> <p>veljača, 2017.</p>

VREDNOVANJE PROJEKTA:

- Vaorizacija roditelja o projektu
- Valorizacija odgojitelja

LITERATURA

- Begović, D., Marinković S. (2007). Osjećaji. Zagreb: Nika naklada.
- Buzan, T. (2007). Mentalne mape za klince. Zagreb: Veble Commerce.
- Huhlaev, O. (2011). Škrinjica s blagom za dječju dušu. Zagreb: ZOE.
- Markočić, M. (2001). Igrom do škole. Zagreb: Udruženje djeca prva.
- Oussoren R.A. (2007). Ples pisanja. Zagreb: Ostvarenje.
- Janković J. (1998). Sukob ili suradnja. Zagreb: Alinea.
- Dennison P., Dennison G. (2007). Brain Gym, priručnik za obitelj i edukatore. Zagreb: Ostvarenje.
- Kuvač, K. J. (2015). Priručnik za prepoznavanje i obrazovanje djece s jezičnim teškoćama.
- Miklaužić, Đ., Ostović Z. Super je bit različit. Zagreb: Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet sveučilišta u Zagrebu.
- Gabelica-Šupljika, M.; Milanović, M. (1995.). Blagdani djetinjstva. Zagreb: Školska knjiga.
- Bučević, A. (2011.). Safari duha – knjiga o mudrosti odgoja. Zagreb: Harfa.
- Slunjski, E. (2015) .Izvan okvira. Zagreb: Element
- Kodrić Filipić N. (2009.). Djevojčica i div. Mozaik knjiga.
- Lončarić Jelačić, N. (2012). Pravedni medvjedići uče o pravednosti. Web

Razvojna biblioterapija-sredstvo ostvarivanja suradnje predškolskih odgajatelja i knjižničara u svrhu poticanja čitanja

Sažetak

Rad nastaje motiviran promišljanjem o mogućnostima poticanja čitanja kod djece. Predškolska djeca većinu svog vremena provode izvan kuće u vrtićima, pa je istraživanje provedeno na populaciji predškolskih odgajatelja. Istraživanje se provodi metodom ankete i metodom intervjua koji dodatno objašnjava statističke podatke dobivene anketom. Anketnim upitnikom prikupljeni su podaci o upoznatosti odgajatelja s pojmom razvojne biblioterapije, kao i o učestalosti upotrebe ove metode u radu s predškolskom djecom u vrtićkim skupinama. Također su prikupljene i informacije o postojanju institucijske suradnje vrtića i knjižnica.

Intervju je proveden s psihologinjom i terapeutkinjom Ivanom Jurić. Intervju je dao dodatnu perspektivu kvantitativnim podacima. Istraživanjem je utvrđeno kako je razvojna biblioterapija vrlo dobra metoda za ostvarivanje suradnje između odgajatelja i knjižničara. Isto tako utvrđene su prepreke ka ostvarenju takve suradnje, kao i smjer u kojem je potreban daljnji rad za ostvarivanje takve suradnje.

Ključne riječi: razvojna biblioterapija, odgajatelji, knjižničari, vrtići, poticanje čitanja

Developmental Bibliotherapy – a means of collaborating with preschool educators and librarians to encourage reading

Summary

The work is motivated by thinking about the possibilities of encouraging reading in children. Pre-school children spend most of their time away from home in kindergartens, so the study was conducted on a population of pre-school educators. The survey is conducted through a survey method and an interview method that further explains the statistics obtained by the survey. The questionnaire collected information about the educators' familiarity with the concept of developmental bibliotherapy, as well as the frequency of using this method in working with preschool children in kindergarten groups. Information was also collected on the existence of institutional cooperation between kindergartens and libraries. The interview was conducted with psychologist and therapist Ivana Jurić. The interview gave additional perspective to the quantitative data. Research has found that developmental bibliotherapy is a very good method for collaborating between educators and librarians. Obstacles to such cooperation have also been identified, as well as the direction in which further work is needed to achieve such cooperation.

Key words: developmental bibliotherapy, educators, librarians, kindergartens, encouraging reading